

Izhaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
iz v Mariboru z pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 " . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 " . — fl. 62 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

„Poduk v gospodarstvu bogati dežel.“

Štv. 36.

V Mariboru 19. decembra 1867.

Tečaj I.

Vabilo na naročbo.

V kratkem bo „Slovenski Gospodar“ začel svoj drugi tečaj. Prinašal bo v oni isti obliki kakor dozdaj naj boljše nauke in naj novejšje skušnje o vino-, šadjo-, živinoreji in sploh vseh gospodarskih stvarih.

Razlagal bode vse deželne in državne razmere. Povedal bode v kratkem, kar se je važnega novega dogodilo po svetu posebno pa v slovenskih deželah. Razlagal bo pod naslovom „Pod Lipo“ marsiktero reč in besedo, ktera se v denešnjih časih rabi v političnih in uradniških zadevah, pri umetnikih in obrtnikih itd.

Ne bo zamujeval tudi prinesiti večkrat potrebne zdravilske stvari. Konečno bo v vsakem listu oznanjal ceno žita in drugih gospodarskih pridelkov.

Častiti gospodje, kteri so bili naročeni prvo leto, so prošeni, naj se blagovolijo naročiti tudi za drugo leto. Nadalje prosimo sploh vse rodoljube in prijatelje za duševno in materialno pomoč, da bode „Slov. Gospodarju“ mogoče doseči to, kar se od njega pričakuje.

Naročnina je zgoraj postavljena.

Vredništvo.

Slovenski poslanci in praška „Politika.“

„Politika“ piše o naših bečkih poslancih iz Beča 12. t. m. tole:

Slovenski poslanci v dunajskem rajhsratu igrajo tako ulogo, da se Bogu smili, prav za prav ni truda vredno, da bi kdo o njih govoril, bolje bi bilo jih popolnoma ignorirati. Tako vsaj dela vlada, ktera se okoristuje iz zamršenih odnosajev, ki so med posameznimi slovanskimi plemeni in jihovimi zastopniki nastali. Vlada pokazuje pri vsaki mogoči priliki popolnoma ignoriranje že samo po sebi tako pohlevnih voščil slov. zastopništva in se nikdar ne zmisli na to, kar je morebiti kterikrat obljubila. — Ker se je pa v zadnjih časih javnost s temi nam naj bliže stoječimi moži pečala in to velikokrat pri raznovrstnih prilikah, kar nam ravno ni preveč ugodno bilo zaradi časti slovenskega po svojih poslancih tako diskreditiranega naroda, moramo tu javno mnenje slovenskega naroda konstatirati: da Slovenci niso z obnašanjem g. dr. Tomana in jegovih tovaršev ne le samo nesporazumljeni, nego so strašno nezadovoljni videči, kako ravno ta mož, v kterega je narod toliko poverenja in tolike nade stavljaj, dan za dnevom če dalje bolj vse te nade v nič devlje. Glasovanje slovenskih poslancev za adresu, za pregledano ustavo itd. je harmonijo med slov. poslanci in slov. narodom tako potrla, da mislimo, da so se že poslanci sami toliko spametovali, da si kakih iluzij več ne delajo, da bi jih narod še kterikrat v kakogod tako poslanstvo volil. Kar se „značaja“ dr. Kluna tiče, našlo je jegovo prizadevanje prekrasno plačilo, in pregreha, ktero so ljubljanski „politikoni“ z njegovo volitvijo zakrivali, ne bode se dala nikdar pred slov. narodom opravičiti! Dalje pravi „Politika“, da si bodo vsi naši poslanci dr. Kluna za eksempl vzeli in se zaporedoma z dobrimi službicami preskrbeli, kar še mi dozday vsaj o nobenem razun Kluna neverjamemo. Klun prav za prav ni nikogar goljufal, k večemu

ljubljsanske prvake, poznal ga je že vsakdo poprej svojih 10 — 20 let skoz in skoz, kajti na svečnico pisani list zagrebških Slovencev natanko naprej pove, kako se bode Klun obnašal, in žalibog spolnilo se je vse to od besede do besede. Dozday še ne dvomimo o poštenosti naših poslancev, ker so dobre, pohlevne duše, Nemeec bi rekel „die gemüthlichsten und harmlosesten Leute von der Welt“, ki so gotovo vse poprej na svetu recimo: kemiki, filologi in tudi astronomi, nego politiki. Spominjamo se, da je eden naših znamenitnejših dunajskih poslancev, ko je Belkredi Baha iz Linca, kjer ga niti živa duša ni mogla trpeti, v Ljubljano poslal in ko smo vsi nad takim Belkredijevem počenjanjem strmeli, tele globoko premišljene in pravega „prevejanega politika“ nazzanujoče besede izustil: „Veste, ljubi moji, to je ravno pravi Belkredijev sistem, ker poslal je nalašč tako „energičnega“ moža v Ljubljano, da bode birokracijo popolnoma zadušil in s korenino izruval!!! In res pokazal je Bach nepričakovano enerzijo, ktero bodemo še dolgo pomnili. — In možje, ki znajo take politiške diagnoze delati, sli so na Dunaj slovenskemu narodu pravíc iskat! Kdo ne bo pri takih okoliščinah nehote zavpil: O sancta simplicitas!

A. Kremplj.

(Poskus životopisne črtice.)

(Dalje.)

Kremplj je vstajal ob štirih v jutro; navado je imel večkrat reči za rana je pamet naj čistejša, o čemur že so bili starinski možje prepričani: zorja je prijazna modricam, kar se tudi pravi: rana ura zlata ura. Bedel je K. mnogo-akat prek polnoči, še sedaj pripovedajo Radoslavčani, da so večkrat še ob eni videli luč brleti v župnikovi sobi. Marljivo je vrtel svetovno kroglo, pregledaval krajeve, meje, reke, kjer stanujo slovanski bratovi; delal je pridno in skrbno, vsaj inači ne bi bilo mogoče toliko spisov zložiti v okolici oddaljeni od učenjakov in knjižnic, kjer se nahajajo pomočki in razozlavajo zapletena vprašanja.

Kr. je bil pisatelj za narod, tedaj poraben, in zato je ponavljaj večkrat besede: pisek mi je kladivec, s kterim si kujem peneze. Redko se den denešnji primeri, da bi se kak slovanski pisatelj mogel dičiti, da mu pisalo polni možnjo; vendar ni več treba v strahu biti modremu knjižniku, ker Matiea in družba sv. Mohora, vsaj tudi dramatiško društvo sezajo krepko pod pazduhe. K. je bil glasovit crkveni govornik, kedar se je zvedelo, da o kaki svečanosti ali drugi priliki ima govoriti K., vse je vrelo onamo. Ljudje iz sosednih žup so radi prihajali k Mali Nedelji K. poslušat, vedel je namreč propoved začiniti s primernimi podatki. Kar je K. povedal, bilo je narodu sveto; če je kdo pristavil: K. so rekli, ni bilo več prepira o isti reči. Naj večja K. želja je bila, doživeti slovenskega vladiko, pa ni se mu spolnila; še le dve leti po njegovi smrti so Slomšek v roke dobili pastirsko palico, s ktero so vračali ovce labodske vladikovine, in od 1859. l. tudi deset dekanovin slovenskih, poprej k Sekovi pripadajočih. 1842. l. v Zagreb prišedši bil je na rokah nošen ter jako čislán kakor štirski Slovenec; tu so mu hoteli iz glave izbiti pisanje nemškutarskega spolnika, toda brez vspeha. K. je bil človek prece velike postave, obilnega ži-

vota, poletne dni je bil navadama polečen, pokrival ga je črni slamnati klobuk, in tako napravljen je pisaril v poletnem času, svetila mu je tudi večkrat pintna steklenka rujnega vinca na pisni mizi kakor krepilo. Muhar, bivši modroslovski učitelj v Gradcu in nemški zgodovinar, črteči vse, kar je bilo slovenskega, znan kot najhujši slovenozder, od K. šaljivo imenovan Fliegenmann, ni mogel pregoreti, da je K. na videlo prinašal dične zgodbe slovenskih prededov, da je dokazoval nekdanjo slovenskost gornjega Štirskega, da je spodbijal Muharjeve krive resnitve, Muhar pa ni mogel pobijati Kr., ne vede slovenski. Iz tega edinega vzroka počel se je učiti slovenščine, toda pomnež v sivih in serih letih je rjav in ne drži stalno, zato je v kratkem slovo dal slovenščini, ter druga ni mogel, nego psovati slovenske modroslovce. Nemške sirote! toliki slabeži ste, nas pa silite, da požiramo vaše rogljače!

(Konec prihodnjič.)

Pod Lipo.

Podučevni in vgodni pogovori.

Osebe: Ljubomir učitelj v penziji in kmetovavec, Semenko, župan v Ribjivasi, Debelko kovač, Igljč krojač (žnidar), Blagotič in Pelinič kmeta in srenjska svetovavec; kmeti, kmetinje, točarica.

V krčmi: Debelko (*sedi pri mizi ima pred seboj maselček vina in košček pšeničnjaka. Točarica sedi pri peči.*)

Semenko (*nastopi, se strese od mraza in si tere roke.*)
Strašen mraz spet danes!

Debelko: Saj pa je tudi zdaj čas za njega, bolje da dojde zdaj, ko da bi došel spet meseca maja in nam odnesel polovico ali še morebiti več zlahnega vinca in mnogo drugega živeža. — To imate, gospod župan, (*mu da kupico vina*) izpite ga in si zakurite ž njim v želodec in mraz bo k malu pri čuku.

Semenko (*vzeme kupico in malo popije*). Lepa hvala sosed, saj pa res ni po norcu.

Točarica (*stopi k županu in ga pita*). Kaj boste zašafali, gospod župan?

Semenko: Hodi k čuku s tvojim „kaj boste zašafali,“ kaj ne moreš reči, kaj hočete? če drugače ne veš, tvoje nesramno nemškutarenje me še bo celo iz vaše krème pregnalo. Prinesi mi maselček naj boljšega, ktereja imate.

Točarica: Tako seidle firecigarja?

Semenko (*zlo jezno*). Hodi k šmencu ti firecigarca ti! (*Točarica odide*). — Tako daleko smo že došli, da je vsaka dekla že ponosna na to, če more vpletati v naš lep slovenski jezik kako nemško besedico, če jo ravno krivo izgovarja; pa samo počakajte, to mora spet vse drugače biti; če Bog da, se bo tako smetje spet celo iz slovenskega jezika iztrebilo. — Jaz sicer čislam nemški jezik in tudi vsakega drugega, kajti nam je v današnjih časih res potreben, in sem zato celo za to, da se ga vsaki, ki ima priložnost tudi naj nauči, ker „kolikor jezikov znaš, toliko ljudi veljaš“ pravi pregovor, ne morem vendar trpeti, da se njegove besede mešajo med slovenskega. Ali ne bi bilo smeha vredno, če bi Nemci začeli slovenske besede v svoj jezik vpletati? Sicer so tudi Nemci zlo ponosni s tem, če morejo francoske besede v svoj jezik vplesti in mislijo, da s tem kažejo veliko izobraženost, učenost in Bog ve kaj; pa naj oni imajo, kar hočejo, mi hočemo čisto slovenščino. Res sicer je, da se tudi v našem jeziku nahajajo mnoge grške in latinske besede, p. apoteka, telegraf itd. ktere so naši bratje Hrvati že tudi začeli iz svojega jezika trebiti, pa po mojem mnenju take besede tudi lahko ostanejo, ker se tudi v vseh drugih evropskih jezikih nahajajo in so že tako rekoč v domačene.

Debelko: Kaj pa je telegraf?

Semenko: Hrvati pravijo brzozjav t. j. kar brzo, t. j. hitro javi, naglasi.

Debelko: Kako pa to gre, da se po tistih strunah, ktere sem tam v Ptuju videl po kolikih napete, besede nanzanjajo?

Semenko: Moj dragi to gre tako — no viš — tako (*med tim ko Semenko premišljava stopijo v sobo: Ljubomir, Igljč in še mnogi drugi kmetje, vsi se pozdravljajo in prej že nasača ponudita prihodnikom kupice z vinom.*)

Semenko (*učitelju*). No gospod učitelj povžite ga malo in po tem me spravite iz zadrege.

Ljubomir (*popije malo*). V kaki zadregi pa ste g. župan?

Semenko: Debelko me je ravno pital, kako se telegrafira in moram reči, da tega sam ne vem.

Ljubomir: Moj dragi, to se ne da tako hitro razložiti, če vendar hočete to vedeti, vam ob svojem času pri meni doma rad to na tanko razložim. Dojdite zatoraj vsi k meni, kteri želite kaj takega znati, jaz vam bom iz srca rad vse razlagal, kar vem.

Vsi (*soglasno*): Prosimo, prosimo!

Ljubomir: Dobro, dojdite vsake 14 dni ali vsak teden, kakor vam je ljubo k meni, po zimi se bomo pogovarjali pri topli peči, poletu pa pod mojo veliko lipo.

Semenko: Lepa hvala g. učitelju, mi bodemo marljivo prihajali, vi pa nam boste marsiktero besedico in stvar razlagali, ktere ne zastopimo in te pogovore bomo imenovali: Pod lipo.

Ljubomir: Povejte še drugim kmetom, kteri se hočejo vdeležiti, vsi mi bodo prav prijetni. Če vas bo več prihajalo, ljubše mi bo in če vam je prav se prvokrat snidemo taki po novem letu.

Vsi (*se mu priklanajo in obljubijo, da bodo marljivo prihajali. Igljč (pa vpije.)*) Bog živi častitega gospoda Ljubomira. — Živel! (*odidejo.*)

Gospodarske stvari.

Trsoznaustvo

(Dalje.)

Vrednost. Rjavi burgundec je na francoskem v Burgonji in v Šampanji doma, tudi na Renu je vdomačen in da izvrstno prijetnosladko vino, naj boljše za primešanje slabejemu; v zalog je traminec in rizlec boljši. Trs obstane skoraj v vsaki legi in zemlji, listje rano odpada, in rožje hitro dozarja in je v zimskem in spomladnem mrazu trpeče. Vsaka izreja in rez mu je prav, vendar naj boljše je nizko izrezan, kratko s nekajimi biki ali locni rezan. Bolj stari trs je prav rodovit, v cvetu obstoječ, in rano zori, zato je priličen v take lege, kder drugo nerado dozarja.

Št. 66. Burgundec pepelnati, (stahlgrauer Ruländer, lat. vit. clavena cinerea).

Jagode bolj rdečerjave, bolj pepelnate, drugače vse enak prejšnjemu.

Št. 67. Burgundec črni, schwarze Burgunder, schwarze Klevner, Champagner, Klebroth, Frühblau, Gutblau, Augustiner, francosko: Franc-Pineau, bon plant, Rajsens de Bourgogne, Novien, itd. laško: Pignola; znabiti kranjska pinjela, lat. Clavenia nobilis, Vit. vinifera var. burgundica.

Trs, listje in skoraj vse enako rjavemu burgundcu, samo listje postane v jeseni bolj rdečkasto ali samo rdečmarogasto, in jagode so bolj temnomodre, naduhane, s belimi brazgotinami.

Vrednost. Ravna se z njim, kakor s prejšnjim rjavim, le to velja več, da je modri burgundec prva skoraj edina trta za žlahno rdeče vino in je v resnici kralj rdečih vin, zato, ker še v slabi legi in pozni jeseni dobro vino da, in ker prej zori, se naj za se sadi; za črno vino mora grozdje prav zrelo, jagode že zgrbančene biti, in z mešički zavreto da tisto žlahno kapljico, na katero Nemeec poje: „Der Kaiser allein, trinkt Burgunderwein“, tudi belo vino da ravno tako dobro in na francoskem delajo šampanjee (penino) iz njega.

Štev. 68. Burgundec modri ali Arbstec, (blauer Arbst) ima blizo tista imena kakor prejšnji trije, lat. Clavenia tenuicorma.

Razloči se od črnega ali rjavega burgundea po manj narezanem, bolj ravnem okroglem listju z debelo in bolj kratko petljo, posebno tudi po debelem receljnu in ker pozneje zori. Je bolj rodovit, da močno vino, in se priporočuje kakor prejšnji.

Štev. 69. Burgundec rdečelistni ali morlinec modri, (blaues Möhrchen), ima mnogo imen, kakor prejšnji burgundci, se tudi od teh malo razloči, post: listje postane že julija rdečkasto, v jeseni celordeče, ima žoltzelene, svetle žile, grozdje je rahlo, trta manj rodovita, ker se v cvetu rada smodi, zato je zadosti o njem.

(Dalje prihodnjič.)

o nasoljenju svinkega mesa.

Ker je došel čas, v katerem se navadno koljejo svinje, je naša dolžnost, da kratko opomnimo, kako umetni gospodarji

svinjetino nasoljevajo. Mnogi gospodarji še zdaj svinjetino ravno tako nasoljevajo, kakor so jo nasoljevali nekdanji naši predstari, da namreč meso samo s suho soljo ali tudi samotrom potrosijo in vtorejo in za tim meso v kako posodo vložijo. To delo je sila težavno in mudno, ker se mora meso dolg čas prelagati in poljivati in pri vsem tem, ne premoči nasol mesa skoz in skoz in se zatoraj lahko pokvari. Če pa se po tem načinu meso nasoli, ktereга tukaj priporočamo oblijje soljena voda meso od vseh strani (ker se meso celo v njo vložijo) in vsak lahko zastopi, da je tako nasoljenje ne samo lahko, temoč tudi zelo koristno, ker soljena voda premoči meso skoz in skoz in meso se ne more pokvariti in pokončavajo se tudi trihine, če bi v mesu bile. Tako nasoljeno meso se lahko mnogo let celo dobro ohrani, in kar še je tudi nekaj vredno, dobi mnogo boljši okus. V Angleški, Belgiji, Berolinu, Vratislavi itd. je to že dolgo znano in se ravna tako-le:

Za cent mesa nasoliti se vzeme.

7 funtov 15 lotov kuhinske soli

— " 11 " solitra

— " 7 $\frac{1}{2}$ " sladkora (cukra) kandisa

in 27 pintov vode.

Ta zmes se mora močno in tako dolgo kuhati, dokler na kuhajoči se zmesi ne plava črsto jajce. Ko se ta juha popolnoma razhladi se meso v njo vložijo in tako obteži da juha za dva palca čez meso stopi. Poprej, ko se meso v juho vložijo in kedar se iz nje vzeme in poprej, ko se v dim obesi, se mora 1 — 2 dni na hladnem, suhem in vetrovnem mestu obeseno dobro posušiti.

Dobro je, če se ta slana voda nekoliko dni prej, ko se rabi, napravi. V soljeni juhi morajo ležati pleča 4—5 tednov, slanina (špeh) 4 tedne, rebra in drugo meso 2—3 tedne ali prav za prav tako dolgo, dokler meša popolnoma rudeča ne postane.

Ta slana voda je, če se več ne rabi naj boljši gnoj za špargeljeve grede, mora se vendar prej ko se rabi, z vodo zmešati.

P. L.

Rodovitost krompirja.

Nekemu vrtnarju je bil poslan po pošti iz početka marea jeden krompir, o katerem je pošiljavec pisal, da ga je dobil izraven iz Aleksandrije, in da ima vse lastnosti dobrega krompirja. Vrtnar je taki začel z njim po vrtnarskem do tega ravnati, da dobi od njega kolikor največ mogoče krompirčekov za saditev, in že iz početka maja jih je dobil 2301 ktere je taki na prostem v dobro zemljo zasadil. 14. oktobra je krompir popolnoma dozorel in ko so ga izkopal, so dobili blizo 2 vagana lepega krompirja, med kterim so neki gomolji bili debelejši od moške pesti.

Domače stvari.

Ptiče in krte moramo varovati. — Ptiči in krte požerejo mnogo mrčesa, to je gotovo vsakemu znano. Da vendar mrčes p. ogriči, gosenic, črvi itd. zelo mnogo kvara dela je tudi vsakemu kmetovavcu znano, noben vendar ne misli, da bi toliko kvara napravili, kolikor ga v resnici storijo. Rajta se z veškino samo to, kar se vidi, ne vendar tudi ono, kar se ne vidi. V novejših časih se je vendar kvar, ktereга mrčes dela, tančneje prerajtavati začel, in glej, pokazale se so strašne številke. — Kolonski časnik piše, da so zvendenci v ti stvari cenili kvar v malem Apenburškem okraju, ktereга so tamo napravili ogriči leta 1866, na 185.000 tolarjev (tolar velja 1 fl. 50 kr.); v srenji Lüdweilerski pri Tridentu na 40.000 tolarjev, in v treh okrogih knjezovine Halberstadtske celo na 1.433.000 tolarjev. Celo jednake številke kvara so se tudi izrajtale v 50 drugih okrogih. — To bi morali oni dobro premisliti, kteri tako marljivo in nevsmiljeno krte in uboge ptičice lovijo in umarjajo. O tem so že časniki mnogo pisali in umni gospodarji govorili, ali dozdej še v mnogih krajih brez vsakega vspeha. — Kedaj se bodo vendar naši kmetje prepričali, da so te živalice njihove naj vekše dobrotnice?!

Hasek krtov. — Kar se tiče velikega haska krtov za gospodarje, je sporočil Weber iz Ciriha sledeče: On je preiskaval želodce 15 krtov, kteri so bili v različnih krajih vlovljeni in v nobenem ni našel niti želišča niti korenja, temoč same živalske ostanke. Weber je zaprl nekatere krte v neko skrinjo, ktera je bila s prstjo napolnjena in zdelomo s rušo (trato) pokrita. Posledek je bil ta, da sta v deveterih dnevih dva krta požrla 341 ostudnikov (Käferlarven) 123 zeme-

ljskih črvov, 25 gosenic in edno celo miš, ktero je živo v skrinjo spustil. Če je jima dal surovega mesa s želiščem zmešanega, sta požrla samo meso, ko pa je jima, dal samo želišče in korenje, sta v kratkem glada pocrkala. Weber je izrajtal, da dva krta v jednom letu požereta 20.000 črvov. — Ne moremo zatoraj zadosti kmetovavcem priporočati, da naj krte, kot velike svoje dobrotnike varujejo.

O sejanju ovsa. Gorski oves v dolinah sejati je zato koristno, ker se drač ali plevelj s tem odpravi, gorski drač namreč v dolinah ne raste.

J. Ž.

Boj soper zakon, šole in konkordat.

Na cedilo djal.

Branko - Čuš.

(Dalje.)

3. Od kod pa je ta civilni zakon? Kdor misli, da je v g. dr. Mühlfeldovi glavi prvič zrastel, se moti. „Zaplotnemu zakonu“ je lepa Francoska mati, oče mu je neverstvo, ktero je pred 100 leti ondi razsajalo in v grozni prekuciji končalo. Pač bi se naj vsak previdni Avstrijan za ušesi popraskal in nekoliko premislil, kedar se mu hoče postava dati, ktera je izposojena od takih ljudi. Nastala je ondi kmalu huda zmešnjava v zakonskih rečeh. Marsikteri je bil 5 po 6 krat zaporedoma oženjen, akoravno so vse žene živele. Poslednjič je posvetna oblast bila primorana nerazvezljivost zakona ukazati. Moj Bog! nerazvezljivost zakona je od nekdanj katoliška misel, in zato so Francozi soper morali poprijeti, kar so poprej nespametno zavrgli. Enako bi se znalo zgoditi pri nas.

4. Kaj je k temu reči, kaj storiti? Neki možicelj, ovači moj prijatelj, je vpil: „Slava Mühlfeldu — zdaj ne bo treba fajmeštrom toliko plačevati, zdaj se bomo zelo „fal ženili!“ Počkaj! Kdo je stareji: katoliška cerkev ali Mühlfeld? Rečeš: cerkev. Dobro; pa vedi, da bode cerkev dolgo, dolgo preživela še Mühlfelda in njegov civilni zakon, in tudi tebe možicelj. Iz tega pa sledi, da bo cerkvena zakonska postava vedno ostala. Sledi dalje, da bodo kristjani vedno se v cerkvi oklicevali in poročevali; zakaj med kristjani je zakon zakrament, in brez zakramenta ni zakon. Če tedaj tisti, ktere je župan poročil, se ne bodo hotli tudi v cerkvi poročiti dati, niso nikdar zakonski, ampak očitni grešniki, in jih zakon je divji zakon. Ljudje bodo imeli potem tudi plačila in več potov, kakor poprej; razun, če bo posvetna gosposka zastoj in brez štempelnov svoje opravljala. No, to pa ti bodi. Kakova dobrota bi tedaj bil ta novi zakon? Bil bi takov zakon sicer veljaven pred posvetno oblastjo; — pa druga je pred cerkvijo, pred vestjo, pred Bogom. In nikakor ni dvomiti, da bodo previdni kristjani tudi za naprej cerkvene postave zastran zakona spolnovali že zato, ker njim nerazvezljivosti zakona nihče drugi na celem svetu ne zamore zagotoviti. Ali kaj bi ti oča rekel, ki imaš pridno hčerko, pa bi prišel prihodnji zet in bi prilično tako govoril: „Ljubi oče! meni se dopade vaša Mica, jaz jo vzemem za ženo, toda s fajmeštrom nečem nič opraviti imeti; ženim se po civilno!“ Ali bi te ovaki snubač ne žalil, in pošteni tvoji hčeri sramote ne delal? Po pravici bi mu jo odrekel.

In da bi zares zakon po novem kopitu sklenen pri marsikterih le kratko trpel, si lahko že za naprej izrajtamo, ako pomislimo, da ravno taki lahkomišljeni ženini in neveste, kterim bi civilni zakon dosti dober bil, si ne bodo veliko drug drugemu prizanašali, ampak bo hitro med njimi rays in kavs, ker bo menjkalo milosti in blagoslova od zgoraj. Že zdaj se razdraženi zakonski večasi težavno spravijo, kaj še le bo, kedar bo po postavi dopuščeno, zavolj razprtije se ločiti in zopet dalej snubiti?! V naglici se brž reče „ni mi prestat več?“ in ako se to trikrat pred posvetno gosposko stori, sme se zakon razdreti, rekši: V sled §. x je zakon med Baláževim Brekom in Grenkovo Grčkoj razločen. Z otroki in s premoženjem se imata deliti. Vsaki se sme zopet ženiti ali možiti, ako mu je drago.“

Kaj pa bo z ubogimi otroki, kaj s kristijansko odrejo? Zares, človeku se dozdeva, da kaj takega pri nas ni mogoče. Pa pri nas se je že marsikaj zgodilo, česar se nihče poprej nadjal ni. — Kristijanski zakon (nerazvezljiv) je naj boljša podlaga rodbinski sreči, to pričujo vsa stoletja. Dobro odrene rodbine so pa podlaga sreči in blagru cele države. Zato se bojim, da po novi zakonski postavi krhajo in odpravljajo soper drugi kamen, na katerem je sreča in blagor Avstriji pozidana. Žali Bog, da se to vjema z našo notrajno

politiko. — Menjšine se šopirijo črez natorne večine. Tudi onih število, kateri bodi si iz kakoršnega koli vzroka civilnega zakona potrebujejo, je vendar le majhno. Menjšina se drzne ogromni večini nekaj za zakon vrinoti, česar za zakon nikdar spoznati ne more in ne sme. Tako! in to se reče „prostost vesti“. Sicer še ta postava ni potrjena, — vendar ko bi se to zgodilo, ima gotovo večina katoličanov pravico po postavni poti se upirati, dokler je ne podere. Vsak pa ima pravico tirjati, da ga vlada ne sili pred posvetno oblastjo zakona sklepati, da tedaj erkveni zakon pripoznava.

Gotovo, da bo vojska za kristijansko odrejo v šolah veliko hujša, pa tudi hasnovitejša in te važne reči prihodnjič.

Zgodovinski spominki za prosto slovensko ljudstvo.

Spisal

Davorin Trstenjak.

Slovenska imena vesi, potokov in bregov v gornjem Štajeru v listinah od leta 1174.

Otokar VIII. vojvoda štajerski, kateri je posebno bil darežljiv do cerkev, je sekavskemu u štiftu (klostru) dal hosto za rejo živin pripravno z hribi in planinami vred (sylvam gregibus alendis aptam, cum montuosis et planis). Ta planina se je velela: Trigorole, gotovo popačeno iz: Triglavlje. Ta planina se je tudi velela: Voehorberg to je: Bohor-Bogor-boga Triglava breg. Tudi na dolnjem Štajeru blizo Planine (Montpreis) je breg Bohor.

Da je Bohor-Bogor pričuje ta okolščina, ker se dolina pod Bohorom veli že ponemčena Gotstal to je Gottesthal bogova dolina. V ti dolini je stal veliki dvor za živino imenovan: Oborwiž, od staroslov. besede: oborživinski hlev. Vode, ktere so tekle skoz ta velika posestva so se velele: Trieba, to je trebna voda, Grada in Tue-dinge to je: Tvedinja, Bistrica in Undrima. Slednja beseda je zelo važna, ker se prepričamo, da so tadaj Slovenci glasnik staroslovenski a-o-an-on, kot un izgovarjali. Undrima-Andrima, primeri: Andrica pri Gradcu, iz staroslov. Besede: andra, novoslov: odra, aqua fluctuans voda z močnimi vali tekoča.

Eden travnik se je velel: Gaevaze to je: Govače, travnik, kjer se je goveja živina pasla. Imenuje se pašnik: Vrezen to je: Breze, dalje dolina: Prednot-Predot, dalje pašnik: Pouchschach to je: v pušah, dolina Jelnich, to je: Jelnik, kjer so jele rastle, in hosta: Eisengor, to je železna gora. Eisengor je že pol nemška pol slovenska beseda. (Diplom. Styr. I. 162. 165). V Sekavi so bili regulirani korarje sv. Avguščina. Od tega klostra je dobila ime sekavska (graška) škofija. Sekava pomenja kraj, kjer so hoste posekali, in pozneje njive in travnike napravili. *)

Novičar.

Državni zbor.

V 60. seji državnih poslancev se je bila vnela prav huda borba med centralisti in dualisti. Na dnevnem redu je namreč bilo sporočilo postavnih osnov, ktere je vlada v posvetovanje predložila posebnemu odboru zastran vredbe denarstvenih razmer z Ogersko. Večina je predlagala, naj se znane postavine osnove prejmejo, namreč o prineskih skupnih, o državnem dolgu in o kupčijskih pogodbah z Madjari. Skene strogi centralist in poročevavec odbora manjšine pravi med drugim tudi; da bi bilo boljše, da bi se bila ta reč vredila a državni zbor se o nji ne bil prašal. Tako bi se bila vsaj mirna vest ohranila. Odposlanci državnega zbora, pogajajoči se z odposlanci madjarskimi niso razumeli važnosti prijetih pogojev; je v obče žalostno, da nimamo takraj Litave takih zastopnikov, kakor Madjari, kateri koristi svoje dežele dobro zastopujejo. Minister, kateri je podpiral državnike ki so ogerskemu kralju svetovali, naj bi ne pripoznal državnega dolga, ki ga je avstrijski cesar naredil, ne grejo (spadajo) na te klopi, ampak na drugo klop. (Na klop obtožencev?) Pri teh

*) Slovenec je bil vsigdar priden gospodar. Lepo štajersko deželo, ktero se opustošili nemški Gothje, Heruli, Markomani, Kvadi pozneje divji Huni in Obri, je Slovenec sopet obdelal, vesi postavil in mesta, in vendar še ga strastni pisavci imenujejo barbara in divjaka, in če se za svoj lepi jezik potegne, fanatika. Vredništvo.

besedah je nastalo silno gibanje se po celi zbornici največe pa med ministri. Govornik je dalje očital g. Beustu, da se poslužuje disposičnih denarjev k napravljanju javnega mnenja, in da je pridobil domače in tuje časnikarstvo, in da je celo posamezne ude odposlanstva z svojim vplivom si povoljne napravil. Predsednik govornika opomni, da bi se tako ne govorilo več v zbornici, na kar mu govornik odgovori, da posvaritve po svojih mislih ne zaslučuje. Na to je prijel g. Beust besedo in skušal pobijati Skeneovo očitanje, z čim se je 60. seja končala. V 61. se je o poravnanju v denarstvenem oziru z Madjari dalje besedovalo. Ravno tako v 62. seji, v kateri se je postava o prineskih kraljevstev in dežel takraj Litave od večine državnega zbora prijela. Cislajtanija bode tedaj res 70% plačevala.

— Za Skeneov nasvet je Slovenskih poslancev glasoval: Grof Barbo, Črne, Lipold in Toman; ostali pa tedaj za vladin predlog.

„Vidov dan“ piše: Stari in novi svet se bojuje za narodno enakopravnost. Srbi bodo tudi v tem častno in slavno svoje poslanstvo spolnili.

— Iz „Banske Bistrice“ (Neusohl) se piše v „Zukunft“: Dobro bi bilo ponoviti, da se v Ogerski posebno slovenski narodni duhovni zlo preganjajo, ker ti so voditelji ljudstvu. Z ravnateljem Čulenom se je začelo, ko so ga v Levoko prestavili; pol-leta kesnej so neki gimnazialski profesorji in potem pa Sasinek službe zgbili. G. Zajmus ni bil potrjen za kateketa, Chrastek, kateri je bil 17 let profesor, niti ni dobil fare. — Tako se pri nas silno nastopa proti duhovnim, samo da bi postali magjaroni. — Izvrsten pedagog, gospod F. Mrazek je bil potem, ko je više deset let mnogo izvrstnih učiteljev izučil, velikosrčno ob službo djan in sicer zato — ker je bil — tujec. Jegova domovina Morava, je odgnanega hvaležna prijela in mu dala jednako službo, ko jo je imel prej. Na njegovo mesto pa je imenovan neki Brezanoczi, o katerem se pravi, da celo ni pedagog. Zakaj bi to tudi potrebno bilo? Saj je prek in prek zadosti, če novi učitelj le same magjarone izučuje!

— Kakor se glasi sta narodna dvorna svetovavca dalmatinsko-hrvaško slavonske dvorne kancelarije gg. Utješeno-vič in Milič, ktera je Rauch ob službo spravil, spet dobila državne službe.

— Iz glasov, kateri so zastran volitev v deželni zbor, dozdej došli iz Hrvaške, se kaže, da bode pri zdajnih volitvah madjaronška stranka narodno prekosila; pa temu se celo ni čuditi, saj Hrvati volijo zdaj v onih istih okolščinah, v kterih so volili zadujkrat Čehi in Slovenci kranjski.

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varaž-		V Mariboru		V Celju		V Pljuju	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	5	80	6	35	5	50	5	50
Rži	3	80	4	20	3	70	3	70
Ječmena	2	80	—	—	—	—	—	—
Ovsa	1	80	2	—	1	50	1	50
Turšice (kuruze) vagan	2	80	3	25	3	—	3	—
Ajde	2	80	3	—	2	55	—	—
Prosa	3	—	5	20	5	60	2	50
Krompirja	1	30	1	25	—	—	—	—
Govedine funt	—	18	—	24	—	25	—	25
Teletine	—	24	—	26	—	25	—	26
Svinjetine črstve funt	—	30	—	26	—	26	—	26
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	9	—	10	—	10	—	10	—
„ 18" „ „	—	—	5	35	—	—	—	—
„ 36" mehkih „	6	—	—	8	—	8	—	—
„ 18" „ „	—	—	3	60	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	40	—	55	—	45
„ „ mehkega „ „	—	63	—	30	—	44	—	—
Sena cent	1	40	1	30	1	—	1	—
Slame cent v šopah	1	20	1	10	—	90	—	65
„ „ za steljo	—	80	—	80	—	70	—	45
Slanine (špeha) cent	42	—	33	—	—	—	—	—
Jajec, tri za	—	10	—	10	—	—	—	—

Cesarski zlat velja 5 fl. 76 kr. a. v.

Ažijo srebra 119.25.

Narodno drž. posojilo 65.10.

Loterijine srečke.

V Gradcu 14. decembra 1867: **3 54 44 79 58**

Prihodnje srečkanje je 28. decembra 1867.

V Trstu 11. decembra 1867: **80 40 10 46 64**

Prihodnje srečkanje je 21. decembra 1867.

Še to-le dopisniku R. v „roformi“ za premislik.

Da duhovništvo nespametno ravna, ko se za konkordat poganja, skuša dopisnik se sledečimi razlogi spričati: 1. je zvedel celo od marsikterega častitega (??) duhovnika, da je treba duhovsko vlado (hierarhijo) od glave do nog očediti. — Mi odvrčamo dopisniku R., da naj skuša naj preje svoje vredne prijatelje duhovskega stanu pregovoriti, da začno čedenje precej sami pri sebi. Sv. crkev ima sama v sebi moč, posvečevati svoje vernike, in naj bolj skrbi zato, da so jeni služabniki močje po volji božji. Kdor je tedaj pravične volje, naj začne sam pri sebi čedenje, našel bo obilne pomoči v zakladu sv. crkve, ktereга konkordat ni raznesel, marveč lepo še zavaroval: komur pa zato mar ni, ampak le hoče da se duhovska vlada od glave do nog očedi, dela po načinu krivovercev vseh časov, ki so tudi s tem izgovorom svojo lastno napako zakrivali, ker niso ne iz daleka umeli, kaj da je prav za prav crkev.

2. Omenja razmero med škofom in nižjo duhovščino, češ da pač nimajo duhovniki vzroka potegovati se za crkveno pogodbo. — Čudežna logika to! Ali je mar škof crkev? Ali se glavne pravice crkvene cenijo po tem ali onem škofu? — Sicer pa bi radi vedeli: kdo je naprosil dopisnika R., da se vede kot odvetnik nižje duhovščine? — Kar je vrlih vojakov, ti stoje vsi pogumno v bojni vrsti, kadar sovražnik pritiska; kateri bi se tedaj še krmevžil zaradi osebnih vzrokov, temu bi se po pravici reklo, da je prav šle vasta duša. Razumite? Za stvar gre, a ne za osebe!

3. Dopisnik R. se spenja še više, ter kaže slovenski duhovščini proti jugu, kjer je neki narod, ki je nedavno še tako silno pobožen (bigott) in ves vnet kat. duha bil, zdaj pa brez konkordata, brez samostanov, brez samstva (celibata) biva. — S tem cika dopisnik R. menda na Italijansko, češ da utegne tudi pri nas skoro tako biti. — Mogoče, ako namreč obveljajo slobodušne crkvene naredbe, ki jih novi crkveni očetje v bečkem državnem zboru kujejo! Pa če se tudi vse to zares izpelje, naj bode dopisnik R. uverjen, da duhovščina nikdar samstva zatajila ne bo, kakor je tudi laž, da bi ga italijanska duhovščina bila zavrgla, razun če dopisnik v mislih ima enega ali drugega Judeža, ki je pozabil svoje svete dolžnosti. Samstvo je pglavitna postava kat. duhovništva, ktere ne more odpraviti nijedna oblast na svetu. Gotovo ga pa ni poštenega Avstrijanca, ki bi si želel onega stanja, kakoršno je že več let sem na Italijanskem. Naj navedemo tukaj na kratko popis italijanskega raja, kakor ga je podal v francoskem starešinstvu baron Dupin po pismu, ki mu ga je pisal na Italijanskem bivajoč jegov prijatelj. „Nič bi se sedaj Italijanom bolj ne prikupilo, — pravi franc. politikar — kakor da bi kralj državne poslance (kakoršni so sedanjji) domu odpravil in nekoliko let sam vladal. Toda Viktor Emanuel se tega ne upa. Velika armada se pripravlja . . . čemu, to bode prihodnost pokazala. Govori v državnem zboru bodo raznesli iskro, ki bode vnela veliki požar na jugu, posebno pa v severni strani, v Piemonteskem; kajti naj bolj nevarno italijanski edinosti je mesto Turin, kder se nekđaj toliko priljubljeni kralj očitno zasramuje. Vsi časopisi govore o razrušenja edine Italije . . . V denarstveni zadevi ne čaka Italije druga, kakor da pride na kant, akoravno je posilama pograbila crkveno premoženje . . . Italijanska vlada ni v stanu, drhali po ulicah in Garibaldincev v zboru brzdati. Sovraštvo je zavzelo vsa srca. Ni več spoštovanja do kralja; duhovstvo se zasramuje in narod se spriduje (demoralizira). Kar je povsod po Italijanskem čuti, da se v teh-le besedah dopovedati: „Vse je nezadovoljno, nihčer ne zaupa, da bodo stvari, ki so zdaj na dnevnem redu, obstanek imele.“ Taka je blizo na Italijanskem; in zakaj? Prav zato, ker se sv. crkev z nogami tepta, naj svetejše reči očitno in brez kazni zasramujejo, s kratka: ker prekucija zvonec nosil! — Takošno stanje mora tudi pri nas nastati, ako svoboduhi se svojimi nameni zmagajo. In k temu bi še duhovščina pripomagala z tem, da zdaj lepo molči!

4. Posebno polzko pot je pa dopisnik R. nastopil, ko kaže slov. duhovščini na grško-slovansko, t. j. na razkolniško crkev, ki sega noter do slovenskih mej. Stvar sicer zamolčuje, pa lahko jo vsak pogodi, namreč: da utegnejo tudi nad Slovence skušnjave priti od razkolnikov. Da Slovenci niso tako trepasti, ampak se dajo vneti novim idejam (mislim), spričuje dopisnik s tem, da so tudi za čas luteranskih homatij z duhovščino vred pristopali k luteranstvu; toraj — no, no, — utegne tudi v prihodnjič kaj takega se zgoditi?

Dopisnik R. je bral, kakor se mu vidi, tudi crkvene dogodivščine nekaj; samo dve reči je spregledal: prvič, da so izmed duhovnikov tedaj le nekteri odpadniki bili, ki so dakako grozoviten izgled s tem dali prostim ljudem, kakor volk vselej neusmiljeno trga; drugič da so posebno nemški grajša ki pritiskali na svoje podložne, ter je marsikdo prišel med Lutrovce ravno tako, kakor sedaj se svojim podpisom na prošnje soper konkordat, o ktereј stvari toliko razumi, kakor mi vsi o mesečnih prebivavcih. — Ali, dragi gospodine R., časi so se od 16. stoletja sem jako spremenili! Posebno od kar je sv. crkev vsled konkordata bolj svobodna postala, ter so začeli v resnici crkev vladati apostolski nasledniki, a ne svetno činovništvo (birokracija): od tega časa, recite kar hočete, je tudi duhovščina v povsem drugem, namreč katoliškem duhu izrejena, ter se je izcimilo po boljšem načinu šolskem versko prepričanje; in tudi slovenski narod ne tava več v oneј temoti, kakor pred 300 leti, ampak že prav dobro ve, da vera ni kakor oblačilo, ki se po okoliščinah preminja. Slovencev toraj, akoravno nesrečne kristijane v razkolništvu za svoje ednokrvene brate spoznajo in ljubijo vendar jih verska zmota z oženjenimi popi vred omamila ne bo. — Naša politika je ista, kakoršno zastopa slavni, prevzvišeni škof Strossmajer: Bližati se na književnem polju vsem Slovanom na jugu, in — v Boga zaupamo, da na tem potu po priprošnji sv. Cirila in Metoda prežalostnemu razkolništvu glavo steremo! Katoliška crkev premaguje vse zmote!

5. Slednjič straši dopisnik R. duhovništvo slovensko s tem, da izgubimo potezaje se za crkvene pravice simpatijo pri — Nemcih, s kterimi moramo vendar v ljubem miru živeti; še bolj pa pri Slovanih! — Ali ni to ono ravnilo: da se mora z volkovi tuliti! Ker nemški svoboduhi katol. crkev sovražijo, zasramujejo, toraj bi morali — po Rovih mislih — tudi mi Slovenci tako delati, samo da nam nemški ali nemškutarski bratci porečejo: pravo — Slovenci plešejo tudi z nami! Ali skušnja nas uči, da si od večine vsaj Štajerskih Nemcev nikakoršnega priznanja narodnih pravic nadjati nimamo; Graški deželni zbor bi moral vse druge strune napeti, preden nam bo mar za simpatijo Nemcev, in tudi v tem primerljeju nikoli vere in udanosti do sv. crkve žrtvovali ne bomo kot plačilo za nemške simpatije! Kar pa Slovane zadeva, se prav ponašamo ž njih vedenjem v crkvenih zadevah in bi le bilo želiti, ko bi tudi Štajarski Slovenci tako sijajno in pogumno bili pokazali svoje versko prepričanje, kakor bratje Kranjci in posebno Čehi, ki so sicer tudi izvrstniški politikarji, kakor dopisnik R., ter dobro vedo, da sedanji vihar soper crkev je posledek dualizma, in dualizem sam je posledek in sad nemške hegemonije takraj Litave.

Predolgo smo se mudili z dopisom, ktereга gotovo nijeden naših narodnih veljakov podpisal ne bo, posebno pa nijeden tistih, kterih slavna imena z R—om počenjajo. Je li morebiti „Reform“ in dopisnik, podpisaje se s pismenko R kukavico posnemal, ki daje tudi drugim ticam svoja jajca izvaliti? Dr. Ulaga.

Dopisi.

Iz Maribora 10. t. m. je okrajno zastopništvo imelo sejo, pri kateri je med drugim tudi soglasno sklenole, naj se napravi prošnja do gosposko zbornice, da se naj odpravi konkordat in loči šola od crkve. — Če ta sklep ne bo osrečil celega okraja, kaj pa ga te bo? — Nadalje se je v tej seji tudi sklenole, da se za prihodnjo mariborsko trso- in

sadjorejno šolo ustanovi pet prostih mest (štipendij) za rejence iz mariborskega okraja, za katerih vsakega se bo iz okrajne denarnice plačevalo vsako leto 120 gld.

Kar se tiče te že mnogo let zaželene in res zelo potrebne šole, se čujejo zelo čudni glasi o nji. Tako se je pred kratkim v nekem javnem zboru izreklo, da deželni odbor hoče napraviti samo celo majheno vino- in sadjorejno šolo v Mariboru, t. j. hoče samo dati, nekemu učitelju v Mariboru nekoliko poprečne plače (pavšalo) kateri bi si naj najel košček njive in vinograda in tamo učil vino- in sadjorejo. Če bi se to zgodilo, te bi že vredno bilo, da se taki prosti prostori osnujejo — in da se je o ti reči že toliko govorilo in pisalo! — Mogoče je vendar vse, vsaj je zadosti znano, da ljudje ne dajo radi kaj dobrega iz svojega mesta ali okraja. Sado- in vinorejska šola se bode morala v Mariboru napraviti, ker je to sklep deželnega zbora. Bojimo se, da se bode zatoraj obrezovala ta stvar kolikor naj več mogoče in se samo toliko storilo, da se bode reči moglo sklep deželnega zbora je izpeljan. Upama vendar da še se bode o ti važni in zelo potrebni stvari enkrat v deželnem zboru besedovalo, in da se ta reč ne bo tako lahko odpravila, kakor neki gospodje mislijo. — Zdi se tudi, da se osnivanje rečene šole v Mariboru riva na zelo dolgo pot in da bo sreča, če se bode še le v dveh letih kaj začelo.

Na okrajno zastopništvo je došlo tudi vprašanje od deželnega odbora: Ali je potrebno, da se več malih srenj v jedno zloži. Da se reši to vprašanje je osnovan odbor od 5 udov, kateri naj to reč pretresejo in o nji v prihodnji seji predložijo. G. Tappeiner, kateri se je že prej odpovedal deželnega poslanstva in mestnega županstva v Mariboru se je pri ti seji tudi odpovedal predsedništva v okrajnem zastopništvu.

14. t. m. je bila v Mariboru volitev deželnega poslanca za mesto Maribor. Kandidirali so dr. Reiser, dr. Mullé notara v Mariboru in g. Brandstetter posestnik v Radvanju. Dr. Reiser se je vendar zadnji dan kandidature javno odpovedal in priporočal g. dr. Mülle-ta, — kar vendar temu ni mnogo koristilo, ker je z veliko večino bil izvoljen g. Brandstetter. — Tudi narodna stranka je volila Brandstetter-ja.

Iz Radoslavca pri mali Nedelji 13. decembra 1867. Dragi „Slovenski Gospodar“! dovoli, da tudi jaz kot prost kmetovavec, ti prvokrat, in sicer pred koncem prvega tvojega leta, kratke vrstice pišem, ter naznamim, kako se nam tukaj kaj godi. — Z letošnjo letino smo hvala Bogu, prav zadovoljni, ker razun hajde se nam je vsaka reč dobro obnesla. — Tudi vinske kapljice smo veliko pridelali. Dobrota mile božje roke nas je z vsem tako obdarovala, da sedaj brez skrbi na pomankanje uživamo svoje spravljene pridelke. — Sedaj nas je popolnoma zaprlo, ker sneg velik nad pol sežnja nas je zapal, tako da razun tiru ga je težko pregaziti. — Volitve občnih županov so že pretekli mesec dovršene, toda pri nas večidel celo narodno. — Kakor že delj časa po večih mestih dela konkordat veliko hrupa, tako so začeli tudi tukajšni po deželi rastreseni nemškutarji na vse grlo soper njega govoriti čes, da je kriv vseh nesreč avstrijskih. — Ni dolgo, od kar sem v neki gostilni, pogovarjaje se o evropskih zadevah in o žalostnem avstrijskem stališču k slednjemu prišel tudi na sedaj tolikokrat imenovano stvar — konkordat. Pri ti priči začne neki znani in učeni nemškutar na vse grlo vpiti soper to erkveno pogodbo rekoč, da je vzrok, da kmet plača sedaj 40 gold. med tem ko je pred njo plačal le deset. — Dalje je kvasil ta aristokrat, da je konkordat ovir vsega napredka zato, ker nam je potrebil vso nemščino iz ljudskih šol (kdaj?) tako da sedaj otrok zapustivši ljudsko šolo, idoč v više, mora po tri leta to ponavljati, kar je pred konkordatom v enem letu tako srečno (menda izvrstno) dovršil. Govoril bi še bil gotovo več; toda misli nam niso se vjemale, bilo je tedaj dovolj. — Nočem se spuščati v pretres teh puhlih nemškutarskih vgovorov, kateri prazni se na konkordat vežejo, saj vsaka zdrava pamet pozna čase prejšnje — in sedanje, le rečem to, da omenjeni nemškutar sam prav za prav ni znal kaj je konkordat, ker prašan, da naj razločno pove, kaj je v njem tako nevarnega, ni znal druga odgovoriti, kakor svoje strasti si nad njim tolažiti. — Človek se res mora čuditi, videvši našo nemškutarsko „inteligencijo“ vedno zijoč v nemške nam sovražne časunike, in nepoznajočo nobenega narodnega niti kmetiškega napredka. — S tem bolj pa človeku pogovarjajočemu se o drugih znanstvenih zadevah s takimi osebami, smešno prihaja, ko vidi da vrlo beroči dobre bukve in slovenske časnike priden kmet je dostikrat veliko omikanejši,

kakor takošni ljudje. — Tudi novica, da se šola loči od cerkve, nas ni kaj zelo razveselila, ker v njej (ako se to zgodi) ni določen noben drugi zalog za plačo učeniku kakor prosti kmet, kateri bo moral med drugimi vedno povekšajočimi se davki, tudi to za sedaj še nepotrebno plačilo na svoje že tako od teže preuguljene rame prevzeti. — Toliko za zdaj, ako vam je ljubo spet v prihodnji kaj.

Od Negove. F. J. 6. oktobra t. l. sem poslal v Klosterneuburg blizu Dunaja 20 for. za jablančike, hruškine pritlikovce, ker visokih hruškinih dreves ni dobiti, trte v 26 vrstah in cepičev raznih plemen.

18. novembra t. l. dobim zaželenih 80 jablančikov seženj visokih à 20 kr. v 20 sortah, in na mesto 4 hruškinih pritlikovcev — 40! à 10 kr., in cepičev raznih plemen 75, à 3 kr. in sicer: 16 plemen hruškinih in 10 plemen črešnjinih in višnjinih; trt pa nobenih. — Doposlal sem še v Klosterneuburg 4 for. in 28 kr. s poštnino vred; 1 for. 75 kr. za embalažo (skladanje) in poštnino do Dunaja; 2 for. 25 kr. pa za cepiče razne. Za prevažanje te robe, 145 colnih funtov toliko je vse tehtalo, pa spedituru radgonskemu platil od Dunaja do Radgone 2 for. 98 kr.; tedaj skupno: 27 for. 17 kr.

Kar se tiče jablančikov, kojih med nami izpod 40 do 50 kr. ne dobim; pa vzemimo le po 30 kr. eno drevesce, že zneso to 24 for., kje pa je 40 pritlikovcev in 75 cepičev?! ki so med brati 3 for. 17 kr. vredni. — Vse je izvrstno naznamnjeno došlo, da vem, kaj imam. Hruškine divjake in črešnje že v jeseni izvzete, dam sedaj v hiši cepiti, in potem jih brž spet v gredi zagrebi s ti, kjer so že pred na cepljenje položeni in z zemljo po koreninah pokriti čakali.

Zato svetujem, ako si še kdo želi, od indot poskrbeti razna sadunosna drevesna plemena, naj si jih sam ali v tovaršiji z večimi sosedi vkupaj od Klosterneuburga za tako dober kup omisli. Zadnje postajo na železnici ali pošto sicer pa speditura naj določno omeni; in prijel bo veselo reč. Saj jaz sem prav zadovoljen, in se jako na svoj nov obširen sadunosnik veselim, iz kojega bom zamogel o svojem času tudi našim ljubim rojakom z izvrstno robo postreči.

Toliko v potrjevanje, kar je bilo enkrat v „Novicah“ in „Slovenskem Gospodarju“ priporočeno.

Od sv. Jakoba v slovenskih gorinah. — Preteklo šolske praznike sem nekatere dni potoval po Hrvaški, kder sem prav veliko lepega videl in se pripričal, da še so naši bratje Hrvati zmirom tako prijazni in gostoljubni, kakor se o njih piše in pripovedava že od nekdaj. Dosegne me blizu „Banskega Dvora“ noč in ker nikder nisem dobil prenočišča, moral sem še dobro uro dalje korakati, dokler ne dospem do nekega lončarja ter njega prenočišča prosim. Ta prosti človek me prav prijateljski sprime in mi gostoljubno postreže z vsem, kar je hiša premogla. Drugo jutro se mu lepo zahvalim in odrinem na „Banski Dvor“ in odtod proti Varaždinu kamor pridem ob desetih predpoldnevom. Spremljal me je neki kmet iz nove vasi, ter mi veliko pripovedal, med ostalim tudi to, da Hrvatje malo žganja pijo. Rekel je, da le po mestih naletimo na kakšno krčmo, ki se žganje toči. So pa tudi res Hrvati bolj zdravi in bolj močni, kakor tisti ljudje pri nas na Štajerskem, ki hitro ko vstanejo po maselcu žganja spijejo. Zamoreci imajo prav, da žganje „hudičovo vođo“ imenujejo. V Varaždinu obiščem naj pred pri veliki cesti ležeče pokopališče (britof) in glejte! močno se začudim, ko zagledam krasne spominke z nemškimi napisimi, kakor da bi bil Varaždin daleč tam v „Rajhu“. Le tu pa tam našel sem hrvaški napis. Med crkvami je Marija vnebovzeta naj lepša. Obiščem profesorja B. Franceljna, rojenega Štajerca in iskrenega domoljuba. Po poldne se snidemo v narodni kavani. Bilo je nasečih mnogo profesorjev in bili smo prav židane volje; naša židana volja se je vendar kmalu v žalost premenila. Ob treh je namreč došel iz Zagreba telegram, da je suspendiran zaradi nekega sastavka v „Pozoru“ varaždinski ravnatelj in kateket normalke in realke občno spoštovan g. Janko Jagič. — Po ti žalostni novici so bežali rodoljubi k g. Jagiču, ter mu priobčevali svoje sočutje. Tudi jaz mu se priklonim, a on nas tolaži, da bode kmalu Slovanom prisijalo lepše solnce. Bog pomози! odgovorim. Da pa Hrvatje v narodnem napredku niso zaspani, so priča njihove šolske knjige, koje so v Hrvaško-srbskem jeziku pisane, in krasna šolska poslopja, kaja so letos v Varaždinu, Petrijancih itd. sezidali. — Živili bratje Hrvati! Živila cela slavjanska domovina!

Strmski.